BLASTING SEMANTIC ISOTOPIES IN E-COMMUNICATION

Simona Constantinovici, Associate Prof, PhD, University of the West, Timișoara

Abstract: Our study tries to show how the virtual world imposes, in an accelerated way, an artificially language. The virtual consumer affords, under anonymity, many freedoms in its mode of expression. The uncontrollable stream of words, expressions, most often with total disregard of the rules of grammar, spelling and punctuation, is currently creating online a new language: netspeak. The self-diminishing of a language to sets of abbreviations collapses the intimate mechanism of communication, and its partial and global semantics. Apparently, the communication seems to evolve; in reality, its inability to generate an own and proper discourse is just masked. We are witnessing a large-scale blasting of semantic isotopies in e-communication.

Keywords: netspeak, language, e-communication, isotopies, Semantics.

Internetul și falsa comunicare

Internetul a dat naştere, în ultimele două decenii, unei comunicări *à rebours* sau, mai bine zis, unei pseudocomunicări. Enunţurile trunchiate, prescurtate, codificate excesiv, în unele contexte, ocurența semnelor grafice minimale, a emoticoanelor, a tabelelor, a schemelor, au luat locul discursului coerent, logic, raţional şi au preluat, atât cât a fost posibil, funcțiile acestuia. Ne aflăm, la ora actuală şi pe termen nelimitat, mai mult ca sigur, în faţa unei invazii de subcultură, promovată pătimaş, adesea agresiv, prin limbajul tentacular, atoatestăpânitor, al internetului. Facebook-ul, mesajele de e-mail, blogurile, unele site-uri, se întrec în a fi originale, dar, la o atentă și obiectivă analiză, aşa-zisa lor originalitate se dovedește a fi o goană nebună după non-sens, după anihilarea capacității reale de comunicare, de generare coerentă, logică, a semantismelor. Iată un exemplu, în acest sens. Să zicem că găsim, la un moment dat, pe o rețea de socializare, notarea unui fapt cotidian. Nimic bizar – am putea conchide. La o atentă reluare, observăm că astfel de texte, care încearcă să anunțe ceva, să aducă la cunoștință un fapt, un eveniment, o stare de lucruri, nu îşi au, la modul concret, un destinatar. Sunt flashuri alienante, care dinamitează semantic (și sistematic) relația dintre cel care scrie şi cel (cei) care receptează mesajul. De la o constatare de tipul: *„Nasol. S-a găsit cesiu în atmosferă."* discuţiile pot să devieze spre teme care nu mai au nimic în comun cu Japonia şi cu recentele evenimente de acolo, mult popularizate în mass media. Dacă brusc, din axa semantică instituită prin textul de mai sus se ajunge la o formulare de tipul *„Aţi auzit că a câştigat Barcelona?"*, înseamnă că reţeaua de semantism a fost semnificativ bruiată, înseamnă că s-a pierdut *izotopia semantică*, acel nucleu de coerență necesar în logica oricărui tip de discurs, fie el și virtual. Intruziunea unui "actant" de acest fel poate fi catalogată ca virus în receptare. Discuţia poate să se reformuleze de la ultimul enunţ creat sau se poate întoarce la primul, cel legat de tragedia niponă. O a treia cale ar fi de a nu abandona niciun traseu semantic, a opta pentru înscrierea într-o rețea plauzibilă de sensuri. În acest caz, intervine, în e-comunicare, întreţeserea și coordonarea planurilor de discuţie. O analiză pertinentă a acestor tipuri de suprapunere, bruiere, defalcare sau coordonare pertinentă a sensurilor se poate face din perspectiva semanticii interpretative.

Ce se întâmplă când izotopiile semantice, apte de a construi, de fapt, textul sunt bruiate? Se întrerupe fluxul logic informațional. Dacă exacerbăm acest fenomen, dacă multiplicăm zonele de izotopie semantică dinamitată, ajungem la pierderea unor funcții importante ale creierului uman. Imaginația, creativitatea pot fi anihilate prin neangrenarea corectă și permanentă a minții. Dincolo de timpul pierdut, dincolo de falsa comunicare cu

BDD-V27 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:58 UTC)

celălalt, ne, în timp, senilizăm. Dispare acel exercițiu al minții, acea antrenare a memoriei, care ne ținea vii, conectați la realitate. Dinamismul generat de internet, de e-comunicare, nu e unul al minții, ci al nevoii de a nu rămâne codași, de a ne alinia din mers, cu orice preț, la fluxul informațional. ”Într-adevăr, Internetul ne oferă o informație brută, de-a valma (sau aproape), fără un control al surselor şi fără ierarhizare. Or, noi avem nevoie nu doar să ne verificăm cunoştinţele, dar şi să le dăm un sens, adică să le ordonăm, să le plasăm într-un moment al discursului nostru.” [1] Acest fapt nu se întâmplă în e-comunicare decât în cazuri rarissime.

”Internetul e un mod de a găsi, în care căutarea se reduce la butonadă. Ceea ce e grav e că, găsind atât de uşor, începi să-ţi închipui că deţii cu adevărat ceea ce ai găsit. Impostura e, de aceea, paguba subiacentă a culturii de Internet. Bunul dobândit fără efort, parada de informaţie plutind pe un perfect vid cognitiv, ştiinţa neasimilată, neprelucrată organic, creează impresia penibilă a falsului, a jongleriei stângace. Nicăieri nu e trişeria intelectuală mai acasă ca în spaţiul culturii de Internet. Campionii ei păcălesc lumea, dar se păcălesc pe ei înşişi. Încep să creadă că ştiu, că emană miresme subtile, când, de fapt, miros a Google de la o poştă.” [2]

Traseu terminologic minimal

Termenii cu care operează semantica interpretativă şi cu ajutorul cărora putem interpreta un text aparţinând e-comunicării, sunt preluaţi, în mare parte, din „recuzita” structuralismului european, dar şi din ştiinţe precum matematica, fizica, chimia, cu nuanţările şi suplimentările noţionale de rigoare. Ei ne permit, astfel, să distingem *semnul, semnificantul, semnificatul, clasa semantică, izotopia, molecula şi (re)scriitura*. Conceptul de *izotopie*, spre exemplu, prezent la Greimas, va fi aprofundat de pionierii semanticii interpretative. François Rastier şi discipolii săi înţeleg prin *izotopie* recurenţa unui sem la nivel sintagmatic. Izotopiile nu sunt izolate în text, ci creează o reţea, se pot pune facil în relaţie creând *fascicule* care „brăzdează” de la un capăt la altul textul, sau *fibre* semantice, de coerență, care se succed, se întrepătrund în tot spaţiul textual. [3]

Cum textele postate pe internet, pe forumuri de socializare, pe bloguri, pe forumuri, pe site-uri personale, presupun structuri şi componente variabile, cum ele se desfăşoară pe paliere diferite de complexitate, studiul semantic interpretativ va fi şi el unul complex, structurat în funcţie de cele trei trepte (etape, grade de analiză), care construiesc o reţea solidă între nivelul de suprafaţă al lecturii şi cel de profunzime: *microsemantica* este ataşată palierelor inferioare ale textului (de la morfem la lexem) şi s-ar converti în abordări minimale proprii morfologiei, *mezosemantica*, palierelor intermediare (de la sintagma funcţională la perioadă, acest ultim palier putând depăşi o frază) şi ar corespunde unei abordări preponderent sintactice, iar *macrosemantica* este strâns legată de palierele superioare ale textului (se situează dincolo de perioadă, până la textul însuşi) şi ar viza analiza semantică propriu-zisă, cu „abatere” în câmpul unor discipline afine. Simplificând lucrurile, vom spune că aceste trei grupe de paliere corespund cuvântului, frazei, respectiv textului şi, în principiu, nu pot fiinţa unul fără altul. Sensul unei fraze oarecare din text, spre pildă, depinde în mod intim de alte fraze ale întregului textual. Prin urmare, palierele inferioare intră în structura celor intermediare, iar cele intermediare se ţes pentru a reda un nivel superior. E clar că, pentru enunţul de mai sus, *„Nasol. S-a găsit cesiu în atmosferă.”*, activarea resorturilor macrosemanticii nu-şi are rostul. În comentariile postate pe internet, vorbim rareori de texte în adevăratul sens al cuvântului. De obicei, avem propoziţii şi fraze eliptice sau doar înşiruiri de cuvinte, semne de punctuaţie şi emoticoane. Avem aşa-zise cioturi de gândire, fragmente inapte de a transmite un sens. Pentru a se constitui în text, corpusul de fraze trebuie să fie înţeles ca text. Or, internetul nu permite decât arareori

BDD-V27 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:58 UTC)

conştientizarea acestui statut. Izotopia minimală iscată de sintagma „pericol (de contaminare)", prin trecerea pe un alt palier de discuţie, este dinamitată.

Un *fascicul izotopic* este un grup de izotopii care indexează mai mult sau mai puţin aceleaşi unităţi (la nivelul celei mai fine analize, aceleaşi sememe). Semele aparţinând sememului-tip în limbă sunt numite *seme inerente* şi *se actualizează* în context, fără putinţă de virtualizare (neutralizare). [4] *Semele aferente* sunt acele seme prezente numai în sememul-ocurenţă, adică numai în context. Ansamblul semelor actualizate în context, fie că sunt inerente sau aferente, defineşte sensul acestei unităţi. Semnificaţia este, aşadar, ansamblul semelor (inerente) unei unităţi definite în afara contextului (independent de acesta) şi a situaţiei. Iteraţia în context a aceluiaşi sem – puţin importă dacă acesta este inerent sau aferent – dă naştere unei izotopii. Astfel, fraza „Mă servesc de un aparat de ultimă generaţie pentru a înţelege mai bine fenomenul şi pentru a strânge informaţii despre nivelul radioactivităţii din aer şi din sol." conţine izotopia (mezogenerică) /geofizică/, care indexează sememele 'aparat (de ultimă generaţie)', 'fenomenul' şi 'informaţii'. Această izotopie virtualizează un sem inerent specific /pentru a înţelege/, prezent în 'aparat', şi actualizează semul aferent /pentru a strânge/.

Forumul – factor al dinamitării semantice

În antichitate, *forum* însemna "piaţă publică a oraşelor romane, centru al vieţii economice şi politice a acestora" Altă accepţie ar fi "adunare de oameni importanţi din stat". [5] În forum se aflau principalele instituţii administrative. Roma avea mai multe forumuri: Romanum, Caesaris, Augusti, Traiani etc. Actualmente, în domeniul informaticii se păstrează ceva din semantismul prim, ideea de "adunare, centru de discuţii". Se adună mai mulţi indivizi pentru a dezbate pornind de la o temă dată, care poate fi importantă sau nu. Ei sunt anonimi prin excelenţă, chiar dacă, uneori, preferă să-şi lase numele. În primul rând, cine dispune de timpul necesar pentru a verifica veridicitatea numelui? Ar putea intra pe forum cu nume fals. Deci, *forum* şi-a pierdut din însemnele semantice originare.

Ceea ce supără cel mai mult în astfel de postări pe Internet este "degringolada" la nivelul grafiei. Dispariţia semnelor diacritice face ca textul să sufere de sindromul "ambiguitate". Deformarea grafiei cauzează serioase deviaţii în planul decodării corecte a sensului. Apoi, se creează o inerţie în scris. Tehnoredactăm texte în virtutea... virtualului. După ce am pierdut exerciţiul benefic al scrierii de mână, cu stiloul, creionul sau pixul, iată că ne alienăm a doua oară, prin libertatea aparentă, totuşi, pe care ne-o dă internetul. Suntem liberi în adevăratul sens al cuvântului să spunem orice ne trece, la un moment dat, prin cap? Regulile existenţiale, normele gramaticale ne ţintuiesc sau ar trebui să o facă, în chip constant, în lumea lui *aşa se face – aşa nu se face, aşa se scrie – aşa nu se scrie.* Dacă limba de lemn păcătuia prin logoree şi lipsă de semantism, interneteza, noua limbă a comunicării virtuale, cade victimă unei simpliste codificări prin prescurtare masivă, la scară largă. Această reducere automată a unei limbi la seturi de prescurtări surpă mecanismul de funcţionare al comunicării. În aparenţă, comunicarea pare că prosperă, că se află în zodii faste, în realitate, e vorba de o mascare a incapacităţii ei de a-şi genera un discurs propriu, adecvat. Userii se întrec în a promova asemantismul sau absenţa structurilor logice. Ce înseamnă *user* în angrenajul e-comunicării? *Userul* este piesa de bază a dimensiunii virtuale. La nivel lingvistic, fucnţionează ca un sinonim pentru *utilizator*. Sigur că, în lupta dintre un barbarism, *user*, şi un neologism, *utilizator*, cuminte aşezat în sistemul lexical românesc, primul va avea de câştigat în lumea (inter)nauţilor. În primul rând, pentru că e un cuvânt scurt. În al doilea rând, pentru că păstrează pronunţia şi grafia originare, aşadar cel care-l rosteşte e "pe val", e "trendy". Mai sunt la modă prescurtările sau hiperprescurtările, acele însemne ale unei limbi păsăreşti pe care, îmi aduc aminte că o foloseam cu haz nevoie mare, la vârsta copilăriei. Exemple: *de ce?/ dc? – până când?/ pc?* Bineînţeles că brevilocvenţa în

BDD-V27 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:58 UTC)

limbă îşi spune cuvântul dintotdeauna, dar, de aici şi până la repudierea limbii ca organism viu şi transformarea ei într-un schelet fără noimă, prin excelenţă consonantic, e un pas considerabil, pe care, cu nonşalanţă şi tupeu juvenil, internauții l-au făcut deja.

Izotopia semantică și era e-book-ului

Glisăm permanent între dimensiuni textuale diferite, conectăm, printr-un simplu click, frânturi de realități, încercând, de fapt, să ne conectăm pe noi înșine, într-un soi de disperare, cu un fel de dinamism alienant, la fluxul complex al cunoștințelor noi sau de ultimă oră. Graba aceasta naște anomalii (chiar monștri) în procesul de înțelegere și, mai apoi, de descriere a celor înțelese sau de interpretare a lor. Noi, userii de secol XXI, uzăm, într-un mod straniu, de libertatea pe care ne-o oferă noua tehnologie. De fapt, conștient sau nu, ne subminăm funcțiile gândirii, ne îmbolnăvim de febra unor căutări adesea fără noimă. Dacă punem în oglindă cartea scrisă și e-book-ul, spre exemplu, constatăm că ele nu sunt superpozabile. Întotdeauna va exista o fațetă în plus în cartea scrisă, o dimensiune inaccesibilă cărții virtuale. Prin alcătuirea ei, cartea scrisă se poate ridica până la statutul de obiect de artă. Paginile încremenite în virtual ale e-book-ului, însă, ne dau libertate indiscutabil mai mare. Sărim cu lejeritate de la un paragraf la altul, tăiem, extragem, lipim, ne întoarcem la ce am tăiat, extras, lipit și tot așa, *à l'infini*, nu ne mai săturăm în a distruge și a (re)crea, devenim stăpâni pe text (credem cel puțin că suntem). La fel stau lucrurile și cu admirarea unui tablou. E cu totul altceva când, într-un muzeu fiind, îți rezervi timpul pentru a contempla o pânză a unui maestru din secolul al XVIII-lea, să zicem, față de ”frunzărirea” insensibilă, neparticipativă, a unui stocaj de pânze virtuale, fie ele răspândite în cele mai mari muzee sau galerii ale lumii.

Umberto Eco ne avertizează, într-un dialog purtat cu Jean-Claude Carrière și moderat de Jean-Philippe de Tonnac, în care pledează pentru păstrarea suportului clasic al cărții, că înțelegerea adevărată, conștientă, nemanipulată a realității, a lumii și a cunoștințelor de tot felul se produce doar în afara culturii Internetului: ”Culturile filtrează spunându-ne ce să păstrăm și ce să uităm. În acest sens, ele ne oferă o bază comună de înțelegere, inclusiv în privința erorilor. Nu putem înțelege revoluția lui Galilei decât pornind de la teoriile lui Ptolemeu. Trebuie să cunoaștem etapa Ptolemeu ca să ajungem la etapa Galilei și să înțelegem că primul se înșelase. Orice discuție între noi se poate face doar având o bază de cunoștințe comune. Aș putea chiar să vă demonstrez că Napoleon n-a existat niciodată – dar numai pentru că am învățat cu toții că Napoleon a existat. E garanția purtării dialogului. Aceste cooperări fac posibile dialogul, creația și libertatea. Cu Internetul, care ne dă totul și care, cum spuneați, ne condamnă să operăm o filtrare nu prin mijlocirea culturii, ci a propriei noastre judecăți, riscăm de-acum înainte să dispunem de șase miliarde de enciclopedii. Ceea ce ar putea paraliza orice înțelegere.” [6]

Concluzii

Limba celor care călătoresc în lumea virtualului s-ar putea numi azi interneteză. Un sistem lingvistic puternic hibridizat, care încearcă să simplifice la maximum mesajele, uzând de tehnici de manipulare incredibile, de neconceput până nu demult. Interneteza facilitează comunicarea dar, în acelaşi timp, o transformă într-o *forma mentis* artificială, un fel de automatism aberant. Limba aceasta aproape nepământeană e în stare să absoarbă straturi tot mai amalgamate de ființe. De la intelectuali sadea până la vânzătoarea de bilete din stația de metrou, de la scriitorul rafinat până la puștiul de cinci ani. Ce au aceste ființe în comun? Fiecare individ folosește altfel computerul, așteaptă altceva de la el. Intelectualul caută informație, copilul se joacă, adolescentul trimite mesaje de iubire ființei adorate, studentul își tehnoredactează lucrarea de licență, scriitorul își vede defilând pe ecran paginile de roman, de poezie şi devine dintr-odată mândru. Cu toții devin, în fața ecranului, stăpânii

BDD-V27 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:58 UTC)

universului. O solidaritate care derivă din caracterul deschis al acestui spaţiu ultramodern şi perfid de comunicare. [7]

Ne aflăm într-o lume cu dimensiuni multiple (multe inaccesibile simplului utilizator), care trăieşte subteran, asemeni cârtiţelor, cu ascunzişuri şi tunele săpate adânc sub crusta realităţii. Consumatorul de virtual îşi permite, sub protecţia anonimatului, nenumărate libertăţi în exprimare. Incontrolabilul jet de cuvinte, expresii, de cele mai multe ori cu ignorarea totală a regulilor gramaticale, ortografice şi de punctuaţie, e în curs de a crea un spaţiu al unei alienări în masă. Dinamitarea constantă a izotopiilor semantice e unul din aspectele la care trebuie să ne referim când abordăm subiectul e-comunicării. A ignora acest aspect înseamnă a nu trăi în actualitate. A nu-l sancţiona, atunci când e cazul, înseamnă a cădea în păcatul unei false şi mult reductive comunicări.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

[1] Jean-Claude Carrière, Umberto Eco, *Nu sperați că veți scăpa de cărți*, Convorbiri moderate de Jean-Philippe de Tonnac, București, Humanitas, 2010, p. 65.

[2] Andrei Pleşu, "Cultura de Internet", în *Dilema veche,* anul V, nr. 244, 16 octombrie 2008, p. 1.

[3] Vezi Simona Constantinovici, Câteva noțiuni de semantică interpretativă, în *Spațiul dintre cuvinte. Polifonii stilistice*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2006.

[4] Vezi Sémir Badir, *Sème inhérent et sème afférent,* în „Travaux de linguistique", nr. 38, 1999, p. 7-27.

[5] ***, *Dicționarul explicativ al limbii române*, Ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996, p. 393.

[6] Jean-Claude Carrière, Umberto Eco, *op. cit.*, p. 66.

[7] Vezi Simona Constantinovici, *Quelques considérations sur les instruments de la e-communication*, în *Professional communication and translation studies,* 5 (1-2) 2012, p. 33-41.

BDD-V27 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:58 UTC)